

L. 1683. so divji Turki vse moči napeli, da bi naše cesarstvo zatrli. Ropaje in požigaje pridrve do Dunaja in cesarsko stolico z 200.000 vojaki oblegajo. Tačas je klečalo pred ruško materjo božjo noč in dan neštivilno ljudstva, zakaj samo v teku devetih tednov, ko so Turki Dunaj oblegali, je z Ruše prišlo nad 50 velikih procesij. Vse je vpilo: „Oj ruška mati božja, ti nam pomagaj!“

Ruška kronika nam spričuje o devetorici, ki je s pomočjo ruške matere božje bila srečno turške sužnosti rešena. Prinesli so s seboj turške verige in okove in jih tu ob steno obesili. Tako je prišel sem l. 1684. neki Tomaž Iglar iz Tesalonike; 1690. iz Drinopolja neki Hrvat Štefan Turnovič, 1691. Janez Mrak in Anton Zemljar, 1695. neki Starmon s Koroškega. Leta 1695. prinesel je v ruško cerkev Peter pl. Weufler turško svilnato zastavo. Vojskoval se je ta hrabi vojak pri Slonkomenu zoper Turka.

Spomina vredna je tudi dogodba Bolfenka Šerepeca, kateri je sedem let v turški sužnosti mnogo pretrpel. Bil je izšolan bogoslovec, ko ga v vojake pokličejo in v vojsko pošljejo, kjer ga Turki vlove. Po storjeni zaobljubi ruški Mariji, srečno uide iz turške ječe in l. 1703 v hvaležni spomin semkaj turške okove prinese. S pomočjo Štefana Jamnika je bil v mašnika posvečen in je do svoje smrti l. 1711 v Rušah za duhovnega pomočnika služil.

Raznovrstne nabožne ustanove so povišale slavo ruške matere božje daleč na okrog. Tako je ruška božja pot vedno bolj slovela in število romarjev naraščalo. Med temi so bili mnogi visoki plemenitniki, grofje, deželni poglavarji, škofje. celo cesar Friderik III. se je l. 1444. ruški materi božji priklanjal. Leta 1705. pride v Ruše škof Lavantinski, spremljan od štirih škofov. Leta 1711. je maševal škof grof Leslie; streglo mu je 20 župnikov in 17 drugih duhovnikov. Ljudij je bilo tisti dan 5000, a v teku 1759. leta je bilo obhajanih 42.510 vernikov.

Najslavnejša župnika ruške župnije sta bila Štefan Jamnik in Jurij Kozina. Le-ta je ustanovil l. 1645. ruško učilnico, na katero moramo biti ponosni. Ta učilnica je kmalu zaslovela po vsi notranji Avstriji ter se čudovito razvijala pod vodstvom župnikov — Slovencev. Od leta 1645—1760. se je izšolalo tukaj 6820 učencev, mej njimi je bilo 635 plemenitnikov (grofov in baronov). Do vrhunca je dospela ruška gimnazija l. 1698. pod pastirstvom Luke Jamnika, zakaj brojila je 220 gojencev, mej temi 21 grofov in baronov. Največ učencev je prihajalo iz mest, kakor iz Maribora, Gradca, potem iz Ptuja, Radgone, Slovenjega gradca, Bistrice, s Koroškega, Kranjskega in Hrvaškega. Ne najdeš ga stanu, v katerem ne bi bili zastopani učenci ruške učilnice. Iz nje je doraslo 11 škofov, 17 prelatov, nadalje mnogo opatov, samostanskih predstojnikov, zdravnikov, duhovnih pastirjev, umetnikov, deželnih glavarjev i t. d. Tudi hrvaški ban grof Anton Draškovič se je l. 1670. tukaj šolal, kakor tudi hrvaška škofa Patačić in Ivanovič.

Župnik Luka Jamnik je tudi uvel v Rušah duhovne igre, za katere so postavili oder. Te igre so se prdstavljale

v slovenskem jeziku vsako leto ob cerkveni slavnosti do l. 1722.

Ko so začeli jezuiti ustanovljati gimnazije po notranjem Avstrijskem, je začela ruška gimnazija hirati; popolnoma ponehala je. l. 1758., ko je bila ustanovljena v Mariboru jezuitska gimnazija.

Te beležke so nam dokaz, kako ogromne so bile zasluge ruških slovenskih duhovnikov za prosveto one dobe v naši mili domovini; zakaj ne le ravnatelji, nego tudi učitelji so bili skoro vsi slovenske narodnosti.

Novice.

— **Odlični gostje.** Na Bledu se mudita zdaj vojni minister pl Krieghammer in slavni berolinski zdravnik dr. Koch.

— **Osebne vesti.** Drž. pravdnika namestnik dr. Alfred Schmid v Ljubljani je premeščen v Gradec — Pravni praktikant pri ljubljanskem dež. sodišči Jos. Prevec je imenovan avskultantom — Umrli je v Kranjski gori notar E. Backes — Vojaški župnik v Inomostu g. Fran Pollak, je imenovan častnim kanonikom pri stolnem kapitelju levantinske skofije. — Okrajni zdravnik dr. Rudolf Sadnikar je imenovan okr. nadzravnikom za Štajersko.

— **Kdo postane knezonadškof v Gorici?** To vprašanje je zdaj najvažnejše na Goriškem, zlasti ker ima goriški knezonadškof moč, da v dež. zboru lahko prepereči vsa prizadevanja slovenskih poslancev že samo s tem, da se udeležuje sej takrat, kadar se jih slovenski poslanci nečejo udeležiti. Lahki se z vso močjo poganjajo za poreškega škofa Flappa, kandidat Slovencev pa je c. kr. dvorni kaplan in ravnatelj Avgustineja na Dunaji dr. Fran Sedej, rodim iz cerkljanskih horibov na Goriškem, brezmadežen duhovnik, čist značaj, plemenitega mišljenja in obsežnega znanja. Dr. Sedej je zaveden Slovenec in vrl slovenski pisatelj. Nekaj let sem je spovednik presvetlega cesarja. Mitro za krško škofilo je odklonil, dal Bog, da se mu ponudi nadškofska mitra in da jo sprejme.

— **Konjsko dirko** priredi konjerejski odsek kranjske kmetijske družbe dne 12. septembra v Št. Jerneju.

— **Konjerejska enketa.** Dne 24. avgusta vršila se je pod predsedstvom gospoda dež. predsednika barona Heina konjerejska enketa, katera je bila sklicana, da stori primerne ukrepe o bodoči uredbi konjereje v naši deželi. Enkete so se udeležili člani državne osrednje konjerejske komisije gg, grof Hardegg in major Gassebner z Dunaja, vitez Haupt in major Slavik iz Gradca, dalje ritmojster Merelth s Sela, ravnatelj G. Pirc kot zastopnik kmetijske družbe kranjske, posl. J. Povše kot zastopnik konjerejskega odseka kranjske kmetijske družbe ter zastopniki kranjskih konjerejev posl. Lenarčič z Vrhnike, baron Cojz iz Ljubljane in graščak Globočnik iz Dobrave. Izmej sklepov enquete je pred vsem omeniti, da se je ukrenila nova ureditev konjerejskih pokrajin na Kranjskem in sicer tako, da ostane Gorenjska čista noriška (noriško-pincagavska) konjerejska pokrajina, kateri se še priklopi gorenjski del ljubljanskega pol okraja ter sodna okraja logaški in idrijski. Dolenjska pokrajina, ki je doslej imela le lahke žrebece, dobi odslej seveda sukcesivno in deloma mrzlokrvne žrebece francoskih pasem. oziroma najtežje polukrvnike, s čimur bo gotovo dolenskim konjerejem zelo ustrezno. — Nadalje se je ukrenilo, dosedanji način premovanja nekoliko premeniti, narediti premovanja slovesnejše ter jih združiti s poučnimi predavanji. Enketa se je tudi izrekla, naj se jako plodonosna

predavanja gg. živinozdravnikov razširijo, zlasti tudi na pouk o vzreji konj ter končno pripoznala, da je bilo dosedanje ravnanje konjerejskega odseka, kateri je na Gorenjskem kupoval dobre plemene žrebice ter jih oddajal za polovično ceno pokrajinam s slabšim konjerejskim materijalom, jako dobro in sklenila, naj se to ravnanje še razširi. Razen teh ukrepov storila je komisija tudi še nekaj drugih manjšega pomena. Pričakovati je, da bodi ti uspehi imeli dobre posledice za konjerejo na Kranjskem.

— **Regulacijski načrt za Ljubljano** je dež. vlada potrdila, vsled česar dobi mestna občina svobodne roke glede razlastitve tistih poslopij, glede katerih potom pogajanj ni bilo doseči sporazumljenja.

— **Sokolski izlet v Idrijo.** Dne 29. avgusta priredita ljubljanski in postojnski Sokol skupno izlet v Idrijo.

— **Volilo.** Dne 12. avgusta v Borovnici umrli Lovro Verbič je mej drugimi volili določil 5000 gld. za ustanovo za maše in v podporo siromakov ter 2000 gld. za ustanovo za podporo ljudsko šolo v Borovnici obiskujočih učencev.

— **Vseslovenski shod.** Doslej se še nič ne ve, kdaj se bo vršil vseslovenski shod. Gospodje poslanci, kateri imajo stvar v rokah, so menda precej zaspane narave. Zunaj Kranjske se pa Slovenci, na čelu jim njih poslanci, marljivo pripravljajo za shod. Resolucijo o goriških razmerah bo utemeljeval dr. Franko, resolucijo o štajerskih posl. dr. Dečko, resolucijo o koroških pa posl. Grafenauer.

— **Narodni dom v Barkovljah** pri Trstu se otvori a primerno slovesnostjo dne 29. t. m.

— „**Naš dom**“. Zbirka, povesti, pesmi in narodnega blaga, zanimivosti itd., založil Drag. Hribar v Celji, je izšel II. zvezek: „Zadnji grof celjski“ in „Iskalci biserov na otoku Sv. Duha“. Cena knjižici je 25 kr., s pošto 28 kr.

— **Umrli.** Dne 23. t. m. je umrl g. Franc Tavčar, eksposit pri sv. Joštu nad Kranjem, v starosti 65 let. — Dne 18. t. m. je umrl v Št. Jurju pri Kranju g. Valentin Skul, župnik v. p.

— **V blaznosti** je gostilničar Franc Petričič pri sv. Lenartu poleg Brezič svoji ženi zabodel nož v vrat in jo tako hudo ranil, da je kmalu potem umrla.

— **Vmeščenje goriškega župana**, na novič izvoljenega dr. Venuttija, je goriškim Lahom dalo povod za velike demonstracije proti Slovencem.

— **Šolski dom.** V Gorici se je osnovalo društvo „Šolski dom“, kateremu je namen poskrbeti obstoječim in bodočim slovenskim zasebnim učnim zavodom potrebno poslopje. Načelnik dr. Gregorič je razposlal okrožnico, v kateri vabi na pristop. Koj prve dni so goriški rodoljubi zložili 3000 gld. Naj bi prekornostno društvo našlo mnogo podpornikov, da bi moglo čim prej doseči svoj plemeniti namen.

— **Shod v Idriji.** Politično društvo „Jednakopravnost“ je minolo nedeljo priredilo v Idriji shod, kateri se je vršil ob mnogobrojni udeležbi. Na shodu sta poročala drž. posl. dr. Feriančič in dež. posl. dr. Majaron o svojem delovanju v drž. oziroma v dež. zboru

— **Gospodarska obramba.** Izgredi celjskih nemškutarjev obrode še dober sad. Z vseh strani se poroča o velikih agitacijah naperjenih proti nemškim trgovcem in obrtnikom v Celju. Slovenski trgovci so v raznih krajih že sklenili, da od celjskih nemškutarjev ničesar več ne kupijo, drugač pa pritiskajo konsumentje v tem smislu. Naj bi to živahno gibanje, čigar končni namen je, emancipovati slovensko ljudstvo tujega kapitala, obrodilo obilo sadu.

— **Shodi na Štajerskem.** Dne 22. t. m. je „Slovensko politično društvo“ za Slovenski Štajer priredilo v Rečici shod na katerem sta govorila drž. poslanca dr. Gregorec

in Berks, dne 29. t. m. bo shod pri sv. Jurju na Ščavnici, na katerem bodeta poročala drž. posl. Žičkar in dež. posl. dr. Rosina, dne 5. septembra pa bo shod v Gornji Radgoni, na katerem bodeta govorila drž. posl. dr. Gregorec in drž. posl. dr. Rosina.

— **Nesreče.** Dne 20. t. m. udarila je strela v poslopje necega kmeta v Žejah, v slavinski občini in jo užgal. Na vajah mudeči se vojaki so hitro i na druga poslopja razširjajoči se ogenj omejili. Škode je požar prouzročil za 3000 gld. — Na Rakeku je gad pičil nekega vojaka pešpolka št. 27. v roko. Vojaka so pripeljali v ljubljansko bolnico. — Dne 15. t. m. je gorelo pri posestnici Mariji Košak v Sp. goricah v ljubljanski okolici. Škode je 400 gld. — Dne 13. t. m. je pri Medvodah utonil delavec papirnice v Goričanah Franc Blažič. Truplo so našli šele 21. t. m. pod Šmarno goro. — Utonil je 13. t. m. v Blejskem jezeru 7 letni sin Marije Böhm omož. Soklič.

— **Protidinastična demonstracija v Gradci** se je primerila v predvečer cesarjevega godu. V tem, ko je pred namestniško palačo svirala vojaška godba, so nemški nacionalci sikali in žvižgali, da jim je kar sape primankovalo.

— **Medved** je dne 17. t. m. blizu vasi Vimolje v občini Čeplje črnomaljskega okraja napadel čredo goveje živine in raztrgal jedno tele.

— **Domačih živalij** so na Kranjskem konec 1897. l. uradno našteali: 21.406 konj, 195.796 glav goveje živine, 36.716 ovac, 4.883 koz, 87.757 prašičev in 182 volov.

— **Ob molku izgubila govor** je neka Američanka mis Experience Guilford. Ker ji pred 50 leti stariši niso dovolili omožiti se so z možem, katerega je ljubila, prisegla je, da ne spregovori več besede. In res, 50 let ni spregovorila besede. Ko pa nedavno temu praznovala 50 letnico svojega molčanja, hotela je v krogu svojih prijateljev zopet spregovoriti, a pokazalo se je, da ne morej ker je izgubila govor. — Res, velika žrtev zveste ljubezni!

— **Surovost policije v Mostu.** V Mostu na Češkem preganjajo Nemci vse Čehe, kakor da so to sami stekli psi, policija pa ščuje Nemce in zapira Čehe. Pri tem postopa silno surovo. Orožniki pričajo, da policisti pretepajo Čehe do krvi, da jih brez uzroka dregajo s sulicami in sekajo po njih — a vzlic temu se vlada ne gane, da naredi konec temu divjaštvu.

— **Nemška surovost.** V Teplicah se bi morala vršiti v restavrantu kneza Claryja veselica na korist poplavlencev na Zgor. Češkem Knez je radovoljno prepustil odboru veselice tudi vrtno lokalitete. Ko pa je prišla kneginja zjutraj pred veselico na svoj vrt, je zapazila, da je odbor okrasil ves restavrant s pruskimi zastavami. Pritožila se je radi tega pri predsedniku odbora, a ta jo je zavrnil, da je veselica nemška. „Dosti žalostno“, je odgovorila kneginja, „saj smo vendar v Avstriji!“ — „Jaz sem pred vsem Nemeč!“ jo je zavrnil predsednik. Z besedami: „Sram Vas bodi!“ mu je obrnila kneginja hrbet. In vsled tega napada sedaj zagrizeno nemška „Ostd. Rundschau“ kneza in kneginjo z najnesramnejšimi psovkami.

Svetovna razstava v Parizu 1900. Leta tisočdeveststotege se napravi v Parizu mednarodna razstava umetnih in proizvodov prirodninskih plodin, obrtnosti in industrij. Francoska si je postavila nalogo v svoji stolici zbrati v živi sliki vse kulturne pridobitve zdanjega časa, potekajoči dobi postaviti spomenik ter bližajočemu se novemu veku položiti temelj. Da se doseže ta visoki smoter, za to so nam porok štiri prekrasne razstave, ki so doslej ob Sényi, na teh, v svojem svojstvu za napravo svetovnih razstav klasičnih tleh,

vzbujale občudovanje naših vrstnikov. Toda apoteoza devetnajstega veka, na katero se pripravljajo vsi narodi, ne bode samo s svojo krasoto in sijajnostjo, ampak tudi s svojimi resnimi smotri, s svojo stvarno osnovo otemnila vse poprejšnje naprave takšne vrste. Avstrijska vlada se ni odtegnila uvaževanju, da je udeležba na tej raztavi reprezentativna dolžnost zajedno pa tudi važna narodnogospodarska korist, ker daje priliko, da se okrepe obstoječe a tudi osnujejo nove prometne zveze. Zato se je na podstavi Najvišjega odločila povabilo francoske republike za uradno udeležbo sprejelo ter razsežna in jednotna organizacija te udeležbe s posebnim zakonom omogočila. Da se pa morem dostojno veljavi, ki jo sme Avstrija zahtevati záse kot gospodarska in umetnostna velesila, pokazati v Parizu, treba je napeti vse moči. Vsi, ki so s svojim delovanjem v to poklicani, se zatorej pozivajo, da v ta namen svoje najboljše moči posvete, da skušajo obseči najvišjo stopnjo možne popolnosti. Ta poziv se obrača do vsakega, v tej razsežni državi: do izkušenih in pravih nastavnikov katerim razsežnost njih obratov dopušča in veleva večje stroške, kakor tudi do gospodarsko šibkejših, toda po svoji zmožnosti za uspehe usposobljenih producentov. Da se tem po možnosti olajšajo žrtve njih udeležbe, — da se jim pomore tam, kjer bi sredstva za primerno razstavo objektov, za njih pošiljatev ali zavarovalvino dejanski ne zadoščala — to bode moraj biti resen prizadevek merodajnih faktorjev. Nadejati se je, da bode širnim patrijotičnim krogom ležeče na tem, da bodo to prizadevek kar najkrepkeje pospeševali. Ta poziv sme pričakovati tem krepkejšega odziva, ker že zdaj važne udeležne skupine odločno izjavljajo, da se hočejo udeležiti razstave. Razstava ni osnovana na teritorialni podstavi, ampak je razdeljena v posamezne strokovne skupine; to pa ima za nasledek, da se bode vsak razstavljeni predmet presojal in primerjal s tekmujočimi izdelki drugih držav. Ta uredba pa ta zategatelj obseza tudi opomin, da mora vsak posamezen objekt po svoji kakovosti in po svojem okusu, po svoji pripravnosti in ceni biti tak, da bode častno prebil to primerjanje. Resnično strogo samokritika bode tedaj najboljši kažipot in izbor tega, ker se ima in mora leta 1900. pred očmi dovetnega in kupovanja zmožnega občinstva iz vseh delov sveta razgrniti, in sodbi iz najumnejših veljakov vsake stroke sestavljenih presojevavcev podvreči. V vsaki posamezni skupini bo tudi retrospektivni oddelek kazal razvoj posebne stroke v potekajočem stoletju. Z izrečnim namenom, da se vrata razstavnih palač odpró najširšim plastém producentov. dáje Francoska njih prostor brez vsakega povračila na razpolaganje — ravnótake gonilne sile, ki so potrebne za obrat v njih delovanju kazanih aparatov. Tem višim zahtevam bodo mogli razstavljalci zadoščati glede primerne instalacije njih predmetov. V mnogih slučajih se bode sicer priporočalo individualne proizvode zbrati v kolektivne skupine ne samo v interesu varčnejše uporabe prostora in sredstev, ki so na razpolaganje, ampak tudi zaradi boljšega pregleda. C. kr. generalni komisariat, ki je svoje delovanje že pričel v posloplju c. kr. trgovinskega ministerstva na Dunaju, kakor tudi ostali organi, katerim je izročeno pripraviti in izvršiti udeležbo Avstrije na pariški razstavi, bodo kar najradovoljneje udeležencem na razpolaganje z besedo in dejanjem. Pa tudi druga državna oblastva, kakor tudi trgovinske in obrtne zbornice bodo kar najpazljiveje pospeševale v okviru svoje pristojnosti ta predmet. Da se pravočasno in uspešno zmagajo vsa pripravna dela in z ozirom na dispozicije drugih držav je vendar — v kolikor posebni pravilniki za posamezne stroke ne dopuste izjem — potrebno, da se zglasila avstrijskih razstavljalcev predlože do konca tega leta.

— Radi nemških izzivanj so se primerili v četrtek zvečer v Plznu veliki izgredi. Češki delavci so ometavali različne nemške židovske hiše. Konjeniki in pešaki pa so kmalu razgnali ogorčene demonstrante. Čudno ni, da je končno tudi

miroljubnim Čehom zavrela kri po žilah, ko se vrše v raznih nemških mestih na Českem toli nečuvna nasilstva in grozovite surovosti proti češkim prebivalcem!

— Kaj nabirajo vladarji? Nemški cesar je strasten nabiralec autografov, t. j. lastnoročnih pisem zmagovitih vojskovodij davno minolih in poslednjih stoletij. Tudi švedski in rumunski kralj nabirata autografe. Ruski car Aleksander III. je nabiral pisemske znamke in roparske tiče, kralj srbski tudi nabira znamke, princ Waleski, bodoči angleški kralj, pa ima že velikansko zbirko različnih pip; kraljica angleška nabira naprstnike kronanih šivilj. Mej naprstniki ima tudi jednega Marije Terezije. Kraljica italijanska je nabirala veliko let bisere za snaho, razen tega ima že ogromno zbirko črevljev, cipelij in rokavic; mej temi so eksemplari, katere je nosila obglavljena francoska kraljica Marija Antonija, Katarina II., Kristina Švedska, Elizabeta Angleška i. dr.

Loterijske srečke.

V Brnu dne 25. avg. t. l.: 85, 12, 56, 81, 17.

Na Dunaji dne 21. avg. t. l.: 75, 13, 43, 55, 88.

V Gradci dne 21. avg. t. l.: 50, 63, 75, 16, 62.

V svrhu varnosti občinstva pred ničvrednimi ponarejanji nosim od sedaj nadalje to-le oblastveno registrovano varstveno znamko.

Jedino pravi Balsam

(Tinctura balsamica)

iz lekarne pri „angelju varhu“
in tovarne farmacevtičnih preparatov

**A. Thierry-ja v Pregradi
pri Rogatec-Slatini.**

Preskušeno in potrjeno od zdravstvenih
(60-3) oblastev. (10)

Najstareje, najpristneje, najceneje ljudsko domače zdravilo, ki uteši prsne in plučne boleti in želodečni krč itd. ter je uporabno notranje in zunanje. V znak pristnosti je zaprta vsaka steklenica s srebrno kapico, v katero je vtisnjena moja tvrdka **Adolf Thierry, lekarna „pri angelju varhu“.** Vsak balzam, ki ne nosi zgoraj stoječe zelene tiskane varstvene znamke, naj se odkloni kot čim cenejo tem nič vrednejo ponaredbo. Pazi naj se torej vedno natančno na zeleno varstveno znamko, kakor zgoraj! Ponarejalce in posnemovalce svojega jedino pravega balzama, kakor tudi prekupce nič vrednih ponarejenih, občinstvo varajočih drugih balzamov, zasledujem najstrožje sodnijskim potom na podlagi zakona o varstvenih znamkah. Kjer se ne nahaja zaloga mojega balzama, naj se naroči direktno in naslov: **Na angelja varha lekarno A. Thierry-ja v Pregradi pri Rogatec-Slatini.** 12 malih ali 6 dvojnih steklenic stane franko vsake avstro-ogerske poštne postaje 4 krone, v Bosno in Hercegovino 12 malih ali 6 dvojnih steklenic 4 krone 60 vinarjev. Manj kot 12 majhnih ali 6 dvojnih steklenic se ne razpošilja. Razpošilja se samo proti predplačilu ali poštnem povzetju.

Pazi naj se vedno natančno na zgorajšnje zelene varstvene znamke, katera mora nositi v znak pristnosti vsaka steklenica.

ADOLF THIERRY, lekarnar
v Pregradi pri Rogatec-Slatini.